

Sprawa C-217/23

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

4 kwietnia 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Verwaltungsgerichtshof (Austria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

28 marca 2023 r.

Strona składająca rewizję:

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl

Uczestnik:

A N

Przedmiot postępowania głównego

Procedura azylowa – Grupa o odrębnej tożsamości – Inny – Rodzina jako grupa społeczna

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii, art. 267 TFUE

Pytania prejudycjalne

1. Czy zawarte w art. 10 ust. 1 lit. d) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (wersja przekształcona) sformułowanie „grupa ta posiada odrębną

tożsamość w danym państwie, ponieważ jest postrzegana przez otaczające społeczeństwo jako inna” należy interpretować w ten sposób, że w danym państwie grupa posiada odrębną tożsamość tylko wtedy, gdy jest postrzegana przez otaczające społeczeństwo jako inna, czy też konieczne jest zbadanie istnienia „odrębnej tożsamości” niezależnie i oddzielnie od kwestii, czy grupa jest postrzegana przez otaczające społeczeństwo jako inna?

Jeżeli zgodnie z odpowiedzią na pytanie pierwsze istnienie „odrębnej tożsamości” ma być badane niezależnie:

2. Według jakich kryteriów należy badać istnienie „odrębnej tożsamości” w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. d) dyrektywy 2011/95/UE?

Niezależnie od odpowiedzi na pytania pierwsze i drugie:

3. Czy przy ocenie, czy grupa w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. d) dyrektywy 2011/95/UE jest postrzegana „przez otaczające społeczeństwo” jako inna, należy brać pod uwagę perspektywę prześladowcy, całego społeczeństwa, czy też znacznej części społeczeństwa danego państwa lub jego części?

4. Jakie są kryteria oceny, czy grupa jest postrzegana jako „inna” w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. d) dyrektywy 2011/95/UE?

Przywołane przepisy prawa Unii

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (wersja przekształcona)

Przywołane przepisy krajowe

Asylgesetz 2005 (austriacka ustawa o prawie do azylu z 2005 r., zwana dalej „AsylG”)

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i przebiegu postępowania

- 1 A N, uczestnik, jest obywatelem afgańskim, który w dniu 4 listopada 2015 r. złożył w Austrii wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie AsylG.
- 2 Uczestnik uzasadnił ten wniosek tym, że był prześladowany w Afganistanie w sposób istotny z punktu widzenia prawa azylowego, ponieważ groziła mu krwawa zemsta rodowa ze strony kuzynów jego ojca. Tło krwawej waśni rodowej

było takie, że ojciec i jego kuzyni spierali się o działkę ziemi. W trakcie tego sporu ojciec i brat uczestnika zostali już zabici.

- 3 Das Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (federalny urząd ds. imigracji i azylu) decyzją z dnia 21 czerwca 2017 r. oddalił ten wniosek i wydał wobec uczestnika decyzję nakazującą powrót. Urząd uznał, że historia ucieczki uczestnika była niewiarygodna i wymyślona oraz że przybył on do Austrii jedynie z powodu chęci poprawy sytuacji ekonomicznej i społecznej.
- 4 Uczestnik złożył przeciwko tej decyzji skargę do Bundesverwaltungsgericht (federalnego sądu administracyjnego).
- 5 Bundesverwaltungsgericht uwzględnił skargę, ale jego orzeczenie zostało uchylone przez Verwaltungsgerichtshof (trybunał administracyjny). Drugie orzeczenie Bundesverwaltungsgericht również zostało uchylone przez Verwaltungsgerichtshof. W orzeczeniu z dnia 26 lipca 2022 r. Bundesverwaltungsgericht ponownie uwzględnił skargę, uznał uczestnika za osobę uprawnioną do azylu i stwierdził, że w związku z tym przysługuje mu status uchodźcy z mocy prawa.
- 6 Bundesverwaltungsgericht ustalił, że uczestnik jest obywatelem afgańskim, Pasztunem, wyznaje islam sunnicki i pochodzi z Laghman. Jego ojciec kupił działkę ziemi rolnej od swoich kuzynów, ale ci kuzyni twierdzili później, że była to tylko dzierżawa. Ojciec odmówił oddania ziemi i zwrócił się do starszyny wioski o rozwiązanie konfliktu. Kuzyni również i przed starsząną twierdzili, że tylko wydzierżawili ziemię i grozili ojcu. Następnego dnia na przedmiotowej działce strzelano do ojca, brata i uczestnika. Uczestnik uciekł i schronił się u wuja. Wuj przywiózł uczestnika i resztę rodziny do Kabulu, a następnie wraz ze starsząną wioski zorganizował pogrzeb ojca i brata. Później dom rodzinny uczestnika został spalony, a rodzina dowiedziała się, że uczestnik jest poszukiwany. W związku z tym wuj zorganizował ucieczkę uczestnika i przyjął jego rodzinę do siebie. Później jednak wuj i rodzina również uciekli do Pakistanu.
- 7 Uczestnik jest więc uwikłany w krwawą waśń rodową w państwie pochodzenia, tak że gdyby wrócił do swojej wioski, groziłyby mu ataki, w tym nawet zabicie ze strony kuzynów ojca. W przypadku osiedlenia się uczestnika w innym mieście nie należy wprawdzie zakładać takich ataków, jednak ze względu na obecną sytuację w Afganistanie nie ma już możliwości, aby uczestnik zdobył tam oparcie i mógł prowadzić życie bez nadmiernych trudności.
- 8 Dokonując oceny prawnej, Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny) stwierdził, że prześladowanie z jednego z powodów wymienionych w konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców, którego dopuszcza się prywatna osoba lub grupa, ma znaczenie dla prawa do azylu, jeśli państwo nie chce lub nie może zapobiec tym aktom prześladowania. Krwawa zemsta rodowa ma znaczenie w procedurze azylowej, ponieważ przynależność do grupy społecznej „członków dalszej rodziny zagrożonych krwawą zemstą

rodową” trzeba potwierdzić, jeśli aktów zemsty należy się obawiać tylko ze względu na więzi rodzinne z osobą, której wydarzenia bezpośrednio dotyczą. Uczestnik jest prześladowany tylko z powodu pokrewieństwa z ojcem i nie może liczyć na ochronę ze strony władz afgańskich. Grozi mu zatem istotne z punktu widzenia prawa do azylu prześladowanie w regionie pochodzenia, a nie ma możliwości ucieczki w obrębie państwa.

- 9 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (federalny urząd ds. imigracji i azylu) wniósł od tego orzeczenia rewizję do Verwaltungsgerichtshof (trybunału administracyjnego).

Główne argumenty stron postępowania głównego

- 10 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (federalny urząd ds. imigracji i azylu) podnosi, że Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny) dokonuje subsumcji uwikłania uczestnika w krwawą zemstę rodową pod przesłankę „przynależności do grupy społecznej rodziny” z konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców, jednak zgodnie z orzecznictwem Trybunału muszą być do tego spełnione określone warunki (wyrok z dnia 4 października 2018 r., C-652/16, pkt 10). Po pierwsze, członkowie grupy muszą mieć „wspólną nieusuwalną cechę wrodzoną lub przeszłość”, lub charakteryzować się jakimś wspólnym rysem lub przekonaniem „na tyle istotnym z punktu widzenia tożsamości lub sumienia, że nie należy nikogo zmuszać do wyrzeczenia się go”. Po drugie, grupa musi posiadać „odrębną tożsamość w danym państwie, ponieważ jest postrzegana przez otaczające społeczeństwo jako inna”.
- 11 Nie jest jasne, czy rodzina (lub jej części) stanowi grupę społeczną, jeśli nie zostało ustalone, że rodzina (lub jej części) jest postrzegana jako inna przez otaczające ją społeczeństwo.
- 12 Das Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (federalny urząd ds. imigracji i azylu) wskazuje również, że odpowiedni przepis dyrektywy 2011/95/UE (art. 10 ust. 1 lit. d)) jest różnie interpretowany przez sądy najwyższej instancji w Niemczech względnie w Austrii.
- 13 W odpowiedzi na rewizję uczestnik podnosi, że w dotychczasowym orzecznictwie sądu odsyłającego rodzina jest uznawana za grupę społeczną w rozumieniu konwencji genewskiej. Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, że zgodnie z pasztuńską tradycją krwawej waśni rodowej, waśń taka jest wywoływana np. przez nierozstrzygnięty spór o ziemię. Prawo do zemsty i oczekiwanie odpłaty są przy tym istotne, dlatego też oczekuje się, że kuzyni ojca zemszczą się również na uczestniku. Krwawa zemsta rodowa może być również odłożona o dziesięciolecia.
- 14 Uczestnik jest zdania, że prześladowanie wynika z przynależności do grupy społecznej, gdyż jest uważany przez prześladowających go kuzynów ojca za część innej grupy, uwikłaną w krwawą waśń rodową.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia odesłania prejudycjalnego

- 15 Ustalenia Bundesverwaltungsgericht (federalnego sądu administracyjnego) nie zostały zakwestionowane przez Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (federalny urząd ds. imigracji i azylu) w rewizji, tak więc sąd odsyłający musi przyjąć, że istnieje wystarczająco konkretne prawdopodobieństwo, że uczestnikowi grozi przemoc fizyczna, w tym nawet pozbawienie życia. Akty te należy zakwalifikować jako akty prześladowania ze strony podmiotów niepaństwowych w rozumieniu art. 9 ust. 1 w związku z art. 9 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2011/95/UE. Uczestnik nie może oczekiwać ochrony ze strony państwa.
- 16 Dla oceny, czy uczestnikowi należy przyznać status osoby uprawnionej do azylu, decydujące znaczenie ma to, czy istnieje związek między powodami z art. 10 dyrektywy a aktami zakwalifikowanymi jako akty prześladowania w art. 9 ust. 1 lub brakiem ochrony przed takimi aktami. Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny) widzi ten związek w tym, że kuzyni ojca uczestnika chcieli go zabić tylko dlatego, że należał do rodziny (zmarłego) ojca – uczestnik nie był bezpośrednio zaangażowany w spór o ziemię.
- 17 W niniejszej sprawie Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny) zakłada, że miało miejsce prześladowanie z powodu przynależności do określonej grupy społecznej, a mianowicie rodziny, a co najwyżej członków rodziny, na których dokonywana jest krwawa zemsta rodowa. W rewizji nie jest kwestionowane, że rodzina może stanowić grupę społeczną lub że ma ona wspólną nieusuwalną przeszłość. Sporne jest jednak, czy rodzinę (lub jej daną część) należy uznać za grupę w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. d) dyrektywy 2011/95/UE, która posiada odrębną tożsamość w danym państwie, ponieważ jest postrzegana przez otaczające społeczeństwo jako inna. Tylko wtedy uznanie za uchodzącę byłoby w tym przypadku możliwe.
- 18 W swojej rewizji Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (federalny urząd ds. imigracji i azylu) stwierdza, że kwestia, czy doszło do prześladowania z powodu przynależności do grupy społecznej, może być rozstrzygnięta na kilka sposobów.
- 19 Zdaniem sądu odsyłającego należy wyjaśnić kilka kwestii, aby ocenić, czy członków [rodziny] zagrożonych krwawą zemstą rodową można uznać za grupę społeczną. Po pierwsze, powstaje pytanie, kiedy można powiedzieć, że dana grupa posiada odrębną tożsamość w danym państwie i tym samym stanowi grupę społeczną w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. d) wspomnianej dyrektywy. Ponadto należy wyjaśnić, z jakiego punktu widzenia określa się „otaczające społeczeństwo” w stosunku do danej grupy i kiedy grupa jest postrzegana przez to społeczeństwo jako „inna”.

Pytania pierwsze i drugie

- 20 Sąd odsyłający zauważa, że brzmienie art. 10 ust. 1 lit. d) dyrektywy 2011/95/UE wyraża związek przyczynowy, co oznaczałoby, że istnienie odrębnej tożsamości

grupy zależy od tego, czy jest ona postrzegana jako inna przez otaczające ją społeczeństwo. Skutkowałoby to tym, że przy ocenie, czy grupa ma „odrębną tożsamość”, należałoby jedynie sprawdzić czy grupa „jest postrzegana przez otaczające społeczeństwo jako inna”. Badanie według innych, oderwanych od tego kryteriów nie było potrzebne przy takim rozumieniu. Zgodnie z takim rozumieniem, o istnieniu grupy społecznej nie można by wnioskować wyłącznie na podstawie samoświadomości i poczucia przynależności członków grupy – decydujące znaczenie miałyby bowiem postrzeżenie przez społeczeństwo „otaczające” grupę, które musiałyby ją zaklasyfikować jako inną. Wydaje się, że takie podejście zostało przedstawione w „Wytycznych dotyczących przynależności do określonej grupy społecznej” (ówczesnego) Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO).

- 21 Jeśli taki związek przyczynowy miałby zostać (przynajmniej częściowo) zanegowany, a istnienie „odrębnej tożsamości” miałyby być badane oddzielnie, powstaje pytanie drugie, według jakich kryteriów należałoby przeprowadzić takie badanie. Termin ten nie został bowiem zdefiniowany przez prawodawcę unijnego. Nie jest też jasne, w jaki sposób wyrażona ma być „odrębność” przy „odrębnej tożsamości”.

Pytanie trzecie

- 22 Wydaje się niejasne, jak prawodawca unijny rozumiał znaczenie sformułowania, że grupa jest postrzegana jako inna „przez otaczające społeczeństwo”.
- 23 Można by opowiedzieć się za poglądem, że chodzi o społeczeństwo (jako całość lub jego znaczną część) w państwie lub na terytorium, na którym zamieszkuje dana osoba. W takim przypadku rodzina, właśnie ze względu na cechy członków stanowiących rodzinę, byłaby prawdopodobnie zwykle uznawana przez otaczające ją społeczeństwo za inną tylko wtedy, gdy charakter życia rodzinnego wyraźnie odbiegałby od panujących poza nią zwyczajów życia rodzinnego.
- 24 Ponadto prawdopodobnie konieczne jest, aby otaczające społeczeństwo wiedziało o istnieniu danej grupy. Gdyby otaczające społeczeństwo nie miało wiedzy o istnieniu grupy, to już z tego tylko powodu postrzeżenie takiej grupy jako innej byłoby wykluczone.
- 25 Wydaje się, że takie podejście zostało przedstawione we wspomnianych wyżej wytycznych EASO, gdyż stwierdza się tam, że do weryfikacji istnienia określonej grupy społecznej w danym państwie niezbędne są odpowiednie i aktualne informacje na temat kraju pochodzenia. Należy również zbadać funkcjonowanie społeczeństwa i jego różne sposoby postępowania z grupami, ponieważ grupa społeczna jest związana z otaczającym ją społeczeństwem.
- 26 Zgodnie z tym podejściem, w niniejszej sprawie należałoby raczej zaprzeczyć istnieniu grupy społecznej. W takim przypadku wiedzę o krwawej waśni rodowej mają bowiem tylko prześladowcy i prześladowana rodzina, ale nie społeczeństwo jako całość lub jego znaczna część. Gdyby jednak przyjąć, że perspektywa

prześladowcy jest wystarczająca dla zakwalifikowania do grupy społecznej, to prześladowcę należałoby uznać za społeczeństwo otaczające grupę w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. d) dyrektywy 2011/95/UE i z jego punktu widzenia dokonać wyodrębnienia. Zgodnie z tym podejściem w przedmiotowej sprawie rodzina ojca uczestnika byłaby grupą społeczną, ponieważ jako taką postrzega ją prześladowca (kuzyni ojca).

Pytanie czwarte

- 27 Problematyczna wydaje się również ocena, czy dana grupa jest postrzegana przez otaczające ją społeczeństwo jako „inna”.
- 28 Termin „inny” wydaje się na tyle niesprecyzowany, że każda arbitralnie wybrana cecha może prowadzić do takiej klasyfikacji. Co więcej, termin ten wydaje się mieć negatywną konotację. Można więc sobie wyobrazić, że „inności” towarzyszy dewaluacja tej grupy w stosunku do otaczającego ją społeczeństwa. We wspomnianych wcześniej wytycznych EASO mówi się w tym kontekście o „stygmatyzacji” grupy, choć w innym miejscu wytycznych wskazuje się, że inność nie powinna być rozumiana jedynie jako coś koniecznie negatywnego.
- 29 Może być jednak również tak, że chodzi tu „bycie innym” i że jest to jedynie problem językowy – używane w języku angielskim słowo „different” nie ma według sądu odsyłającego negatywnej konotacji.
- 30 Gdyby miało znaczenie to, czy większa liczba osób postrzega daną grupę jako „inną”, mogłoby być decydujące, że tylko jedna określona cecha lub kilka określonych cech prowadzi do postrzegania danej grupy jako innej przez większą liczbę osób. Dalsze cechy, które byłyby klasyfikowane jako inne tylko przez poszczególne osoby nie miałyby wówczas znaczenia. Przy takim podejściu perspektywa prześladowcy nie byłaby miarodajna dla klasyfikacji jako grupy społecznej.
- 31 W szczególności w niniejszej sprawie wątpliwe jest, czy rodzina uwikłana w krwawą waśń rodową byłaby postrzegana przez otaczające ją społeczeństwo jako inna, gdyby otaczające społeczeństwo oznaczało większą liczbę osób. Pomijając już fakt, że – jak wspomniano wyżej – takie otaczające (grupę w dużym stopniu) społeczeństwo zwykle nie posiada przecież wiedzy na temat istotnej cechy, to sam uczestnik w odpowiedzi na rewizję wskazał, że takie spory, jak ten mający miejsce również w niniejszej sprawie, są w regionie jego pochodzenia, zgodnie z utrwaloną tradycją Pasztunwali, rozstrzygane w drodze krwawej waśni rodowej. Niełatwo byłoby zatem zrozumieć, dlaczego rodzina uwikłana w krwawą waśń rodową miałaby być postrzegana jako inna przez otaczające ją społeczeństwo, które również żyje tą tradycją.
- 32 Jeśli jednak decydujący jest punkt widzenia prześladowcy, to dla przynależności rodziny do grupy społecznej może wystarczyć, że prześladowca, który jest z nią zwaśniony, zakwalifikuje ją jako inną.

- 33 W omawianym przypadku oznacza to, że jeśli postrzeganie z perspektywy prześladowcy jest miarodajne, to uczestnik słusznie otrzymał status osoby uprawnionej do azylu. Jeśli jednak tak nie jest, to Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny) nie powinien był przyznać tego statusu uczestnikowi, ponieważ nie istniał związek z powodem decydującym o przyznaniu azylu. Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny) musiałby wówczas zbadać w dalszej kolejności, czy uczestnikowi należy przyznać ochronę uzupełniającą.

DOKUMENT ROBOCZY